
Matouš Veselský: Snažil jsem se propojit volnočasové záliby se svým akademickým výzkumem

---

„Zajistit financování pro dětský sport na Praze 5 je v pořádku, ale politické osobní promo, jako když Vladimir Putin hraje hokej a je schopen dát devět gólů během zápasu, protože mu uhýbá brankář, už v pořádku není,“ vysvětluje vztah politiky a sportu sportovní sociolog Matouš Veselský. Na Fakultě humanitních studií si prošel všemi úrovněmi studia. Absolvent magisterského studijního programu Historická sociologie se kromě výuce věnuje i moderování akcí a popularizaci vědy. Promluvili jsme si o okolnostech a kontextech sportovních událostí, politice ve sportu a vzpomínkách na studium na FHS.

Zabýváte se sociologií sportu, která se zdá být menšinovým sociologickým tématem. Jak moc umožňuje HISO řešit taková menší, přesto stále důležitá a společensky relevantní témata?

Zrovna to HISO poskytuje parádně. Když jsem přišel na obor s návrhem, že se chci věnovat sociologii sportu – i když je to taková menšina v menšině, dalo by se říct – vůbec s tím nebyl problém. Naopak, byl jsem velmi podporován. Pamatuji si, že i ostatní studující, když vybírali svoje dílčí témata, se setkávali s velkou podporou. Čím konkrétnější téma máte a čím víc člověka to téma baví, tím lépe. Velmi jsem si cenil, že program ponechává volnost ve výběru zaměření.

Jak jste se vůbec dostal ke sportu, odkud pramení váš zájem?

Miluju hokej a jsem nadšený hokejový fanoušek. Už na bakaláři, když si člověk vybírá, čemu se věnovat hlouběji, jsem si právě řekl: Ty brávo, mohl bych spojit něco, co mě baví, se svou bakalářskou prací! Zrovna sport je velmi relevantním tématem, nejen v sociologii, ale i ekonomii, antropologii, psychologii. Proto jsem neměl problém se věnovat sportu už na bakaláři, i když tehdy jsem se primárně zaměřil na fanoušky a sportovní fandovství obecně. Snažil jsem se propojovat

volnočasové záliby se svým akademickým výzkumem, spojil jsem koníček s prací. V tomhle mám obrovské štěstí, řekl bych.

Dokáže takové spojení nejen zpříjemnit práci, ale i přinést zajímavější výsledky?

Člověk je ze své práce kolikrát unavený, řekne si, že už ji nemůže nebo nechce dělat. Ale pokud je to vědecké téma, pro které má člověk vášeň, i kdyby jen malinkou, vždy to pomůže v těžkých chvílích se vzchopit a poradit si se situací. Když se zároveň orientuje ve sportu, alespoň rámcově, zná sport zevnitř, nebo se třeba zná s aktivními či bývalými sportovci, pomůže mu to při výzkumu. Je vždycky výhodné mít vhléd insidera, což ale taky vede k nutnosti udržet si určitý odstup.

Jak je těžké si takový odstup udržet?

Myslím si, že se mi to daří, ale snažím se být hlavně kritičtější ve své akademické činnosti. Odstup se pak ztělesňuje právě v kritickém nadhledu. Když mi lidé ve výzkumu povídají o něčem až přehnaně pozitivně, jak je to skvělé a úžasné, je třeba se vždycky ptát i na tu druhou stranu věci.

Jak se díváte na sport ze své sociologické perspektivy? Šel byste stále na Staromák fandit reprezentaci?

Nebyl jsem tam, nemám rád velké davy. Je pravda, že sport už vnímám jinak. Samozřejmě se člověk furt baví hrou, góly, emocemi, které v něm zápas vyvolává. Ale zároveň vnímá všechny problémy, které se kolem sportu točí: tlak na sportovce, totální komercializaci a byznys, který ze sportu vzniká. Třeba si říkám, jak je možné, že zrovna prodejce sladkých nápojů sponzoruje právě sport? Propojení českého piva a hokeje je spojení s otázkou numero uno, ale nikdo se nad tím příliš nezamýšlí. Do sportu se dostává i politika, vidíme takzvaný sportwashing jakožto cestu vyžehlení nějakých problémů a odvracení pozornosti od nich právě prostřednictvím sportu.

Dá se i tady mít nějaký odstup?

Už moc ne, vnímám to automaticky. Když se vyhlásí nový pořadatel nějaké sportovní události, je celkem jasné, co za tím stojí a jaké politické cíle tím určitý subjekt sleduje. Třeba mistrovství světa ve fotbale 2034 pořádá Saúdská Arábie a jde primárně o to ukázat světu stát v lepším světle, diverzifikovat své ekonomické portfolio, a tak dále.

Sdílette své myšlenky a postřehy s kamarády, kteří se dívají na sport?

Nemám mezi kamarády tolik velkých sportovních nadšenců, takže tolik ne. Ale občas lidi baví, to, jak o tom mluvím, co je za oponou sportu. Díky tomu je to pro ně pak snad i zajímavější než samotný sport. Ale nikdy to nepodávám negativně, spíše se snažím o pozitivní, místý i vtipný způsob podání. Zase ten sport nechci nikomu kazit.

Patří podle vás politika do sportu?

To je právě hrozně těžká otázka, respektive je špatně položena. Odmyslet od sebe sport a politiku nejde, a to už jen když si člověk uvědomí, že současný sport, primárně neprofesionální, je financován státem. Politici a municipality jsou potřeba, aby zajišťovali finance pro podporu dětského sportu i jednotlivých událostí. Když se pořádá velká sportovní

akce, musí se komunikovat s policií, záchranými složkami, municipalitami, opravdu kolikrát musí politici do sportu vstoupit. Sport sám se vlastně stává celkově politickou záležitostí, aktérem sám o sobě. Takže otázka má spíše znít, do jaké míry patří politika do sportu a co už je přes čáru. Zajistit financování pro dětský sport na Praze 5 je v pořádku, ale politické osobní promo, jako když Vladimir Putin hraje hokej a je schopen dát devět gólů během zápasu, protože mu uhýbá brankář, už v pořádku není. Zároveň platí, že bez politiky a politické vůle a iniciativy by minimálně amatérský sport nemohl fungovat.

Uvědomují si lidé – sportovci nebo rodiče sportujících dětí – míru političnosti sportu?

To nevím, protože na to nemám data. Ale moje osobní zkušenost je, že jakmile začnu mluvit o sportu, řada lidí je naprosto fascinována, jak jsou ty věci možné a že by je ani nenapadlo řešit takové aspekty. Jsou často překvapení, z jakých různých hledisek lze na sport nahlížet a co všechno se v něm prolíná. Vtip je možná v tom, že sport se automaticky bere jako neproblematický, že parta hráčů se honí za kulatým nesmyslem a snaží se dát gól, někomu se to líbí, tak se na to kouká. Ale skoro nikdo nevidí obrovský ansámbl kolem, byznys, který se neustále točí.

To je přece role humanitních a společenských věd, nabízet různorodé pohledy na určité otázky a témata.

Přesně tak. Mám téma, které vypadá jen jako velká zábava – s čímž teda sociologie sportu trochu bojuje, protože se zdá absolutně neproblematická – ale právě v ultimátně pozitivním prostředí se nějaké nečestnosti dělají velmi snadno. Proto na sport je třeba nahlížet kriticky.

Měl byste nějaký konkrétní příklad?

Zůstaňme u mistrovství světa ve fotbale. V roce 2030 se bude konat na třech kontinentech, úvodní zápasy se odehrají v Jižní Americe a šampionát pak bude pokračovat ve Španělsku, Portugalsku a Maroku. Všichni říkají, pane bože, jak je to možné, proč to takhle udělali. Proč to nerozdělili. Je to snadné: protože Saudská Arábie chce svoje mistrovství a chce ho co nejdřív, aby mohla geopoliticky soupeřit s Katar. Aby se tedy nemuselo čekat, spojily se dvě lokace šampionátu do jednoho roku, a tak Saudští Arabové budou mít své mistrovství hned v roce 2034 a ne až v roce 2038. Tohle přesně lidé nevidí, je to přeci jenom sport, zábava, fotbal, přece o nic nejde, že? Ale je za tím geopolitika. Saudská Arábie má velké množství peněz, a teď, co s nimi? Vědí, že zásoby ropy jednou dojdou, proto se země snaží diverzifikovat svoje ekonomické portfolio a připravit se na takzvanou post oil dobu. Jednou z možností jak se otevřít se trhu, sektoru služeb, přilákat investory a rozproudit turismus, stejně tak zvýšit povědomí o státu, je uspořádání velkého šampionátu. Není jiná událost, který by pozitivně připoutala pozornost celého světa, než je sport. Je to obrovské promo, šampionátem můžete vysílat i určitou message ve smyslu „Jsme stabilní země, přijďte k nám investovat“, skutečně se jedná o velmi výrazný sociálněekonomický cíl. Vtip je taky v tom, že třeba když Katar pořádal mistrovství světa, tak všichni mluvili o kontroverzních pracovních podmínkách pro dělníky, jejich úmrtích a podobně, tedy sociologicky relevantním pozadí události, ale zpětně o tom nikdo nemluví a všichni si vzpomínají jen na fantastické finále mezi Francií a Argentinou.

Pracujete nyní na nějakém výzkumu?

V současnosti primárně učím. Dávám veškerou svou energii do výuky, ať už obecné sociologie, sociologie sportu nebo semináře k akademickým dovednostem, protože mě hrozně baví diskuse se studujícími, rozvíjení jejich myšlení, otevírání různých témat. Je to ale trochu problematické, protože jsem hodně tlačěn do vědy, kterou se snažím tak trochu odsouvat, a víc se věnovat třeba její popularizaci. Třeba mám svůj podcast o sportu, ale pro mě je to spíše zábava.

Na svém webu ale uvádíte možnost výzkumu na zakázku. Jak funguje takový komerční výzkum?

Jednou za čas se vyskytne nějaká taková příležitost. Zrovna nedávno jsem prováděl výzkum zaměřený na sportování dětí, kde jsme řešili, jak ony vnímají sport, co jim dává a jakou roli hrají jejich rodiče. Ukázalo se, že dospělí, ať už právě rodiče nebo trenéři, mají absolutně klíčovou roli v tom, jestli dítě bude nebo nebude dělat určitý sport, silně ovlivňují jejich motivaci. Byl to roční výzkum se vším všudy, jasně stanovená metodologie, focus groups ve školách, jen byl komerční, ne akademický.

Máte nějakou silnou vzpomínku ze studia?

Napadá mě Karel Černý, kterého jsem měl strašně rád. Učí sociologii konfliktu a terorismu, soustředí se na blízký východ, hodně publikuje. Jeho přednášky byly fakt super, měl je vždy dobře strukturované, a co se mi líbilo nejvíc – vždy dokázal propojit teorii s konkrétní zkušeností. Nebylo to jen o tom, co kdo kdy napsal, ale taky o aplikaci znalostí na konkrétní situace, case studies, vlastní zkušenosti z výzkumu. Bylo to naprosto perfektní. Když nad tím tak přemýšlím, myslím si, že mě to dost ovlivnilo. Na bakaláři na mě měly nejzásadnější vliv přednášky Jana Sokola a Libora Prudkého.

Když jste se hlásil na magistra, byla pro vás HISO jasnou volbou?

Rozhodně. Byl jsem přesvědčen o svém rozhodnutí, chtěl jsem dělat sociologii a chtěl jsem zůstat na FHS kvůli okruhu známých a všem těm lidem tady. Angažoval jsem se v různých studentských aktivitách.

Neměl jste i fotbalový klub na fakultě?

Ano, měl! Ale jen chvilíčku, protože mi fotbal nešel, a už jako učitel. Byl jsem fakt bídny, ale bavilo mě prostředí kolem, strašně moc pozitivní energie.

Vystudoval jste na FHS bakaláře, magistra i doktorát. Přemýšlel jste vůbec někdy nad studiem na jiné vysoké škole?

Vůbec, já to tady fakt miloval, i když to možná zní pateticky. Byl jsem taky na fakultě zaháčkovaný. Na začátku magistra jsem pracoval na PR oddělení, pomáhal jsem dělat webovky, podílel jsem se na životu spolku, znovu oživoval Filmový klub. Jsem moc rád, že stále funguje.

Komu je podle vás program Historická sociologie určen?

Komukoliv, kdo uvažuje o sociologii, ale v širších kontextech. Z teoreticko-metodologické perspektivy je HISO zajímavé tím, že se neptá jen sociologicky, ale pokládá otázky na procesy. Je fenomén, který nějakým způsobem funguje, ale nechceme ho popisovat jen tak, jak je dnes, ale zaměřujeme se i na to, kde se vůbec vzal, jaké jsou jeho kořeny a vývoj v čase. Nikdo nelusknul prstem a najednou se tu něco objevilo, pro nás je důležitá vývojová perspektiva. Třeba Norbert Elias považovaný za guru historické sociologie se zrovna zabýval sportem a společně se svým žákem Ericem Dunningem vydali publikaci *Quest for Excitement*, kde popisovali vývoj sportu od 17. století až po moderní dobu. Tvrdí, že časem dochází k určitému zjemňování pravidel a odpojování násilí od sportu. Toto tvrzení samozřejmě čelí kontraargumentům, že přece furt existují MMA, box, ilegální street fights, kde je násilí stále přítomné. Ale třeba kdybychom porovnali hokej v Kanadě v polovině minulého století a dnes, násilí jednoznačně ubylo.

Jaké jsou možné cesty uplatnění po absolvování HISO?

V podstatě cokoliv. Když člověk zůstává v akademii, je to asi nejlepší, protože obor je koncipován hodně teoreticky, akademická dráha je jednou z perspektiv. Ale asi tu platí totéž, co pro celé FHS – při studiu člověk nabyde schopnost práce s textem, informacemi, dokáže je kriticky zhodnotit a předávat dál. To jsou dovednosti, které se hodí úplně všude. Je jedno, jestli člověk dělá v public relations, marketingu, projektové či kreativní práci nebo v nezisku. To, co symbolizuje absolventa FHS, ať už bakaláře nebo magistra, je flexibilita a interdisciplinarita, což jsou podle mě hodně důležité vlastnosti na dnešním pracovním trhu.

Co jste si nejmíc odnesl ze studia?

Otevřenost ke všemu, všem a všude. Jak k lidem, tak i k tématům a přístupům. Taky flexibilitu, kritičnost ke světu kolem mě i vůči sobě samému. V životě se dějí různé situace a je potřeba zachovávat otevřenou mysl a nebrat nic jako dogma a absolutně platnou pravdu.

Alena Ivanova

